

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 6

urn:nbn:de:bsz:31-103771

ad Venerem ideo proclivis non fuit, quoniam, ut explicat Aristoteles in questionibus physicis (quæst. II. & 32. lect. 3.) hominum eiusmodi genitura in aquam liquecat. Hieronymus in Epistolis Theophrastum referre tradit, Alexandrum ad Venerem ignavum fuisse. Cum ergo mater Olympias curasset &c. Athenæus 10, 10. Cui adde Plutarch. Sympof. I. 6.

TREDECIM) Trogus XXX. scribit: quod tempus ad conceptum deprehendendum magis idoneum fuisse mihi videtur, quam quod Curtius posuit. Sabellic. Ennead. 4, 5. Sed hodie etiam apud Iustinum tredecim dies eduntur: & Diodor. 17, 77. cum Curtio consentit.

REGNUM SVVM) Placet hic adnotare, quod alibi non reperi, ex Mart. Capellæ lib. 9. de nupt. Philol. Quid Amazones? nonne ad calamos arma tractabant? quarum una, qua concipiendi studio venerat, cum Alexandrum salutaret donata tibicine, ut magno munere gratulata discessit.

6, 6, 1. HIC VERO) Concinnant in hanc rem præter proprios huius historiæ conditores, Athenæus lib. 12. Alexander Asia subingata Persica stola est usus, & mox: Ehippus scribit Alexandrum sacras etiam vestes in conuiuio gestasse, nunc quidem Ammonis purpuream, per ambitum diuisam, & cornua, tanquam deum: nunc vero Diatæ, cum curru veclaretur: sæpius sub exima veste stolam Persicam ostentasse, ab humeris siperne, cum arcu, & sibyne: aliquando & indumentum Mercurij; cætera, ferme quotidie chlamydem purpuream, tunicam albo distinctam, causiam, qua diadema regum sustinetur: & amicis ad eum convenientibus, talaria, petasum in capite, in manibus caduceum, nonnunquam leonis pellem, & clavam, ut Hercules. Ioannes Antiochenus in excerptis Valefii: Alexander Macedo extincta Persarum dominatione, atque occiso Dario, mente corruptus ad voluptates corporis declinavit. Nam & Persicam vestem induit, ac decem mille iuvenes corporis custodes habuit, ac trecentis pellicibus est usus: adeo ut Macedonicæ imperij forma in Persicam migrasse videretur. Cedrenus: Non desunt, qui eum Dario deuictio in deterius mutasse animum, ac se voluptatibus corporis dedisse affirmant: Etenim qui olim Dario filias ne videre quidem sustinisset, is & Persico amictu postea usus, decem millia iuenum præsidij loco circa se habuit, ac CCC. pellicibus usus est, Macedonicamque regum consuetudinem in Persicam mutavit. Ælian. hist. var. 9, 3. f. post descriptionem tabernaculi custodumque eius: neque quisquam facile ad regem accedere audebat. Magnus enim timor existerat ex eo, quod superbia & fortuna in tyrannidem elatus esset. Suidas ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, ex eodem fonte, quo Antiochenus & Cedrenus: postquam omnes gentes subegit, animo corruptus est, & in corporis voluptates delapsus est, Persica stola induta, & decies mille iuenum custodia munitus, & trecentis pellicibus utens, ita ut omnem Macedonicam Regum consuetudinem cum Persica commutavit. De tabernaculo eius barbaricæ opulentia luxu decantatissimo vari passum, quibus iungi potest Plinius 34, 8, 2. Sed quæ verba Dempster. ad Rosin. 10, 29. adducit tanquam ex Chrysippo lib. 4. de Volupt. Persico luxu fractus eneruatusque, asperitatem patriam, & frugalitatem exuens, barbam radere primus instituit: ea ego in lib. 13. Athenæi non reperi. tantum ait Alexandri tempore, consuetudinem eam, radendi barbam, incessisse. Alexandrum etiam primo loco inducit Campofulgos. exempl. 3, 6. vbi de his qui patriæ consuetudinem in vestibus & aliis ornamentis exceperunt. Sed Alexandrum milites in prælium ituros radi iussisse, ne ab hostibus barba compræhenderentur, scribit Plutarch. Thesco cap. III. & mirifice amplificat Synesius in Caluitij Encomio, pag. 79. Adde Plutarch. Apophth. cap. XXXVII. idem refert etiam in Alexandri vita, & in Præcept. tuendæ Sanit. Item Polyænus Strategem. 1, 4. & 4, 3, 1.

6, 6, 2. CIVILEM HABITVM) Vide quæ huc pertinentia veterum monita affert Iustus Lipsius lib. 2. Ciuilibus Doctrinæ cap. 15. & in Notis ad idem illud caput,

caput, ubi etiam ex Synefio addocet, plerosque illos veteres leuiter & sine cura seipfos habuisse, non ab apparatu, sed ab animo reges, & introrsum à plebe differentes, extrorsum vel gregariis similes visos. Cuius quidem Synefii verbis, ut ex magno aceruo exemplorum pauca seligamus, fidem astruunt, apud Xenophontem, Plutarchum, Cor. Nepotem, & alios Agefilaus, Aristides, Epaminondas & Phocion: apud Q. Curtium Alexander Magnus, antequam in externos descisceret mores: apud Polybium, Philopœmen: apud Liuium Hieron, eiusque filius Gelon reges Syracusani: apud Suetonium Augustus: apud Tacitum Vespas. Ac ne longum faciam, tales exinde existere fere optimi Principum, Traiani, Adriani, Antonini, Pertinaces, Seueri, Alexandri &c. Viridung. ad ista Taciti Agric. 40. *Cultus modicus.* Vide & supra ad 3, 6, 19. voce *Cultus*: Memoria potius lapsus existimo, quam ex certo auctore de promptum, quod Kirchner. in legato 1, 7, 61. scribit, Alexandrum patrio habitu relicto apud Babylonios Babylonicum induisse. Apud Plutarch. de fort. 1, 10. est, cum habitum ex Persico & Macedonico compositum gestauisse, ubi videtur pro *Maced.* legendum esse *Medico*.

6, 6, 3. *PATI CEPIT*) Sic edidi Vett. sequutus, quæ verba recentiores sine causa eliminarunt, cum potius extrema huius periodi vocula *expetebat*, cijienda foret.

6, 6, 4. *VESTEMQUE PERSICAM*) Quam eandem fuisse cum Medica, quantum quidem tum temporis regium ornatum contingebat, facile ostendi potest. ut argutari videatur Plutarchus, alias quoque amori huius regis nimium deditus, in exultationem eius adferens; non Medicum vestitum, quod plane barbaricus esset, aduenisse, sed eum cum Persico temperasse, quasi hic minus barbaricus fuerit. Olim certe Persas Medis frugaliores fuisse, in confesso est, sed nemo negat, cum imperio & luxum ad eos transisse. Xenophontem sine Cyropæd. & Strabon. lib. 11. circ. sua. vide. Atque hinc est ut nihil referre putarint auctores, Medicam eam vestem appellarent; an Persicam. Immo Arrianus acerrimi viri iudicii, interdum *Medicam* vocat, ut 4, 2, 3. Interdum *Persicam* ut 7, 5, 23. Et Ælianus, quam hist. var. 1, 22. *Medicam* solum eam 1, 32. *Persicam* appellat.

NE OMEN QUIDEM) Sensum hunc attigit & Iustin. 12, 3, 8. velut in leges eorum quos vicerat, transfret. Arrian. 4, 2, 3. *Cidarim Persicam, iis quos praelio vicerat ademptam, cum eo ornatum quem ipse olim victor gestare solebat, commutare non erubuit.* Tertullian. de pallio cap. 4. vicerat Medicam gentem & victus est Medica veste, triumphalem caraphraciam amolitus, in captiua sarabara decessit. Pertinet huc Polybii iudicium 9, 10. Quoties aliquis relicto populi vincens institutus, eorum qui vincuntur mores emulatur, sine controuersia dici potest, delictum heic versari eius qui ita faciat: quem preferim simul illa subeunda sit, quæ talia solet comitari, inuidia: res una omnium maxima potentate prædiis fugienda. Eodem tendit quod infra 8, 5, 19. Callisthenes: Non pudeat patriæ: nec desidero ad quem modum rex mihi colendus sit, à victis discere. A simili argumento cauillatur Marius apud Sallust. Iugurth. 85, 19. Neque literas Græcas didici, parum placebat eas discere, quippe quæ ad virtutem doctoribus nihil profuerunt. Colaudauit tamen Peucestam Alexander, quod Persiæ factus satrapa, linguam Persicam didicit, vestitumque sumisit: atque Persarum etiam hoc facto conciliauit amorem. Arrian. fin. lib. VI.

6, 6, 6. *LITTERAS*) Huic affine est quod Plut. in Phocione cap. 22. & Ælian. hist. var. 1, 25. narrant, nulli præter Phocionem cum scriberet, τὸ χαρῶν, id est, salutem, apposuisse. Alexand. in dieb. Genial. & Antipatrum addit. similitimum autem, quod Polyano 4, 3, 24. testis, si in Macedonibus, aut etiam Græcis iudicium exerceret, mediocri

vulgareque forum probabat: *sen* inter barbaros, *spenaidum* & imperatorium. Item quod cernens Hephæstionem ad institutum suum se accommodantem, Craterum vero patrii infestum moribus; hoc interprete Græcis & Macedonibus responsa dabat, illo barbaris. Plutarch. cap. 83. Huius rei vera causa fuit, quod nondum volebat supra Græcos & Macedonas libertati, aut civili imperio aduetos; tam superbo & dominico verius quam regio fastigio, se efferre. Sed ita paulatim ut loquitur supra num. 3. sibi struebat gradum, ut quæ in aliis diu vidissent, si postea in se quoque experirentur, non ita haberent pronouo & inaudito more. Populos enim illos tot per annos ciuiler habitos, non audebat ad duriora subito vertere: Sic fere Augustus in prouinciis templa sibi decerni passus est: in urbe pertinacissime abstulit hoc honore. Sueton. Aug. 52, 2. immo & in Italia secundum Dionem lib. 44. abstulit.

DARIÏ ANNVLVS) Briffon. lib. 2. p. 141. consule, & Kirchn. de annulis c. 6. de Philippi sigillo Plut. c. 14.

6, 6, 7. *ASPERNANTES*) Non tamen omnes, quippe certum est Peucestam non spreuisse. Ceterum valde hic pugnant auctores. Iustinus 12, 3, 9. cum nostro consentit, amicos Alexandri Medicas vestes accepisse. Verum Arrianus & Diodorus scribunt vnum omnium Macedonum Peucestam Persicum habitum sumpsisse: & ipsi non nihil inter se diuersi. Nam Arrian. extremo lib. 6. scribit eum collaudatum *recepta Medica veste*, sic enim potius interpretandum, quam cum aliis *mutata*: forte in ipso quoque textu *μεταβαλλων* potius *εἰς Μυθίων* scribendum est, quam *μεταβαλλων*, nisi forte & hoc eundem sensum reddat, ut Latinorum *mutare*. Curtius supra 3, 7, 11. *exiliū patriæ sede mutauerat*. hoc est, relicta patriæ in exilio remanserat, sic etiam mutare Medicam vestem fortasse recte dixeris; durum tamen eeste est. At Diodor. 19, 14. ait dici *Alexandrum huic soli ex Macedonibus indulgisse, ut Persicam gestaret stolam*. qui si ita scripsit, falsus est. Sed quod hi de solo Peucesta narrant, confutat Plutarch. c. 83. qui Hephæstionem ea quoque instituta sequutum ait, adiecta insigni veritatis nota, ea de causa Alexandrum ad responsa barbaris danda, illo potissimum interprete usum. Porro etiam diu ante Alexandrum, Pausaniam abiecto popularium: & gentiliū pallio stolam Persicam induisse; & mox eius exemplo Alcibiadem, apud Athenæum libro 12. traditur. Aliis etiam Græcis, si legationem apud Regem obirent, solebat dono dari Medica stola: Auctor Ælian. hist. var. 1. 22.

6, 6, 8. *PELLICES CCCLX.*) Ad numerum dierum anni: in tot enim dies annum Persæ diuidebant. Diodor. 17, 77. *Concubinas insuper prout Darius consueuerat, circumducere fecerit cepit: quarum turba diuion numero haud inferior erat*. Hic tamen obserua. Curtium de annis Persarum inconstanter loqui, aut certe mendaciter chartas eius occupasse. nam supra 3, 3, 20. numerat distincte 365. dies cum dicit: *Magos trecenti & sexaginta quinque iuuenes sequebantur, puniceis amictis velati, diebus totius anni pares numero*. lege quæ ad 5, 1, 26. annotauimus, vbi itidem numerus mendosus, & pro 368. referibendum 365. non 8. Hoc capite rursus pellices 360. rotundo numero posuit. Ita quinquagesimum vel neglexit, vel certe sibi ipse non constat. Raderus. Credo hunc esse locum quem intelligit Tiraquellus ad Alexandri dies genialis: 3, 24. lit. b. vbi post citatum auctorem in lib. 3. verbis modo relatis, addit: *Idem tamen Curtius libro 9. dicit in 360. dies annum esse descriptum*. Certe Scaliger. de emend. temp. lib. 3. docet Persis, Chaldæis, Armeniis, Syris, Hebræis, Ægyptiis, vnum eundemque annum fuisse, numero dierum parem nostro. Vnde videretur hoc in loco Curtii vitium esse scripturæ, nisi defendi posset eo, quod tantum numerum pellicum hic indicauerit, nullo ad dies anni respectu habito. Et quamquam hoc Diodorus fecerit, necesse tamen non est idem & in Curtio tradi. Accedit quod & ab aliis quorum ad lib. 3. habita est mentio in pellicum.

cum numero variant. Ergo nihil hic mitto. Quamvis & Reineccius in regno Macedonico Diodori verba de 365. pellicibus accipiat: cuius verba adpingam. *Concubinas Diodorus Alexandro tribuit 365. in quibus commemorantur: Thais Asiica, quæ postea nupsit Ptolemao Lagi: Campaspe Larissa, Aliano Panasta: qui quidem addit, eam primam fuisse mulierum, cuius commercio Alexander vteretur. Hanc concessit postea Apelli &c. Plinium 35, 10. vide. Fabulosum haud dubie est, quod Camerar. subcisiu. 3, 69. narrat, Alexandro puellam pulcherrimam à Rege Indorum muneri datam fuisse, ut voluptatibus suis inferiret, quæ Napelli veneno nutrita, hocque alimento, cui assuetæ natura esset, absque noxia vteretur &c. sed Alexandrum monitu Aristotelis ab ea abstinuisse. Si recte memini, desumptum hoc est ex Epistola de rebus Indicis, quæ falso Alexandro adscribitur.*

6, 6, 9. *INFECTA*) Alii Hoc luxu &c. infecti. Malim Hoc luxu &c. infectum, ut ad ipsum regem referatur. Sic supra 4, 7, 31. immortalitatem affectantem, contumacius &c. auersati sunt.

6, 6, 11. *INGRATVM*) Sic Arminius Taciti 2, 9, 4. irrides in Flavio fratre vilia servitutis premia: irrisurus quidem haud minus, etiam si maiora frater nominasset. Comparauimus olim hunc Curtii locum cum Floro 4, 2, 92. *grauis erat liberis ipsa beneficiorum potentia &c.* vbi vide: Nobile est symbolum egregii populi:

Non bene libertas vel toto venditur auro.

6, 6, 12. *INTERPELLANDVM*) Prolixe Gruterus discurs. in Tacit. cap. 40.

ALEBATVR) Suspecta fuit hæc vox & Sebio, & mihi: ille rescribat habebatur; ego dabatur. nam quod editur, vix est vt defendi possit.

6, 6, 13. *ARTAXERXEM*) Quod nomen ante eum & Ochus adsumplerat, apud Ctesiam. Consilii rationem aperit Iustin. 10, 3, 5. *Darij nomine, ne quid regie maiestati deesset, honoratus.* Sic apud Diodor. in excerptis belli feruiliis, duo inancipia, alter Antiochum se vocari iussit, alter Tryphonem. Est enim in eare nonnihil momenti, adeo vt Regillianum folius occasione nominis ad imperium euectum legamus in Pollionis XXX. tyrannis, loco nono. Frustra igitur putat vir doctus Hist. Iulie Tom. III. pag. 200. quia Artaxerxes adpellari voluerit, Bessi nomen non ipsi proprium, sed dignitatis fuisse, vt hodie Turcis Bassa.

6, 6, 14. *LXXVRIÆ*) Illustre exemplum apud Ælian. hist. var. 9, 3. *Perdicam & Craerum deivos arti pugilandi, sequebantur stadiates magnitudine diphtheræ, quibus amplissimum locum comprehendebant in castrametationibus, vt in eo se exercerent: sequebatur etiam eos multus pulvis per iumentum reclusus, qui ad exercitorum certamina pertinebat. Leonatum & Menelæum, venandi studio deivos, aulae centum stadiorum sequebantur. Ipsi vero Alexandro tabernaculum erat centum lectorum spatij capax &c.* Idemque testantur Plutarch. cap. 72. & Phylarchus cum Agatharchide apud Athenæum lib. 12.

CONFERRI IVSSIT) C. Marius inquit Frontinus 4, 1, 7. *recidendorum impedimentorum gratia, quibus maxime exercitus agmen oneratur, vasa & cibaria militum in fasciculos aptata furcis imposuit, sub quibus & habite onus, & facilis requies esset: vnde & in proserbium tractum est, Muli Mariani. Philippus etiam pater Alexandri cum primum exercitum constitueret, vehiculorum usum omnibus interdixit, equitibus non amplius quam singulos calones habere permisit: pedibus autem denis singulos, qui molas & fines ferrent in astita exantibus: triginta dierum farinam collo portare imperavit. Raderus Alexandræ huius facti meminit & Polyæn. strateg. 4, 3, 10. Sic etiam ante Alexandrum Græci à Xenophonte peritasti: *Plaustra tentoriæque cremarunt. Deinde vasa superuacua cum indigentibus communicant, cetera in ignem abiciunt.* Xenoph.*

lib. 6. cap. 6. n. 15. 16. 17. 20. 24. 26. 28. Comment. in Curtium.

ἀναβάσει. lib. 3. Scipionis imperio ad Numantiam. *Scorta, calones, sarcinae, nisi ad usum necessariae amputantur.* Flor. 2, 18, 10. Conformiter Alexandri facti Caesar de bel. civ. 3, 6. concionatus apud milites, quoniam prope ad finem laborum ac periculorum esset perventum, a quo animo mancipia atque impedimenta in Italia relinquerent; ipsi expediti naues conscenderent.

6, 6, 15. *SPISQVE PRIMVM*) Plutarch. Emilio cap. XIX. Sic apud Tacit. 1, 67, 3. Caccina legatorum tribunorumque equos fortissimo cuique bellatori distribuens, orsus legitur a suis. quo loco, dante DEO, plura.

6, 6, 16. *SANGVINIS PRETIUM*) Animæ & corporis apud Tacit. 1, 17, 4. *denis in diem assibus animam & corpus estimari.*

6, 6, 17. *DISCIPLINÆ*) Quæ certe valde laborat in militari otio. sapius id nostro tactum grauius exprimit Buchananus histor. Scot. lib. 5. vbi de Arcturo. *Fracti voluptatibus Brittones, cum segnius militia munera obirent, nec iidem viderentur, qui tot praeliis Saxones federant; tantumque per otium luxuriosum videntur ad temeritatem adieciisse, quantum de severitate discipline detraxissent.* &c.

6, 6, 20. *SATRAPEM*) Est & *Satrapia*: quod potius videtur cum verbo *præfeci*sses, ut alterum *Satrapem* cum simplici *feci*sses. Acidalius. Ego plane mihi persuadere fuisse *Satrapem* &c. *refeci*sses, dixit hoc paulo supra 6, 6, 13. regionem, quam antea obinuerat *præfeci*sses. id nunc aptissimo vocabulo *reficere* dixerit. Ita *refeci*sses Coss. dicuntur, iterum facti.

6, 6, 24. *QUA RUPES ERAT*) Quæ aditus erat ad rupem; vel qua rupes erat, id est, per totam undique rupem, & omnes eius partes, ut quidem Raderus expliat. Melius Acidalius, *nulla manitione opus, vbi rupes ipsa satis arduum munimentum.* Contra potius, *quæ rupes dærat, illi natura deficiente, manu & arte subueniendum fuisse.* Sed non ita tamen auctor scripsit, cuius hæc à coniectura nostra non arbitraria, sed certa lectio, quæ rupes dærat. hoc est vbi leniore fastigio erat submissa, quomodo paulo ante locutus, in ipsa descriptione. Bongarlio videbatur post vocem *rupes* aliquid deesse.

6, 6, 26. *INGREDI*) Vir doctus corrigi *ingeri*, & accipit de saxis & lapidibus, aliis, quæ barbari in subeuntes ingerere potuissent, ea remoueri repurgarique iussisse Alexandrum. Sed quis repurgatoribus iis securitatem præbuit, ut barbari illi placati & propitii aspicerent se exarmari, neque telis suis in ipsos illos repurgatores viderentur. Rectum haud dubie est ingredi, ut & Raderus bene sentit, nempe, *quæ via patebat, priusquam ad cautes & rupes accederetur, repurgari iubet: excandit sythas, frumenta, senticeta, ut non singuli, sed plures una simul incedere possent.* Est ergo hic *quicquid* pro *quousque*, vel *quacumque* positum, aut *quæcumque* (loca scilicet) ingredi possent. Quo exemplo supra 3, 9, 6. *quicquid* in illis angustiis adiri poterat. Lilius 8, 39, 5. *quicquid* progrediebantur, magis magisque turbatos hostes cernebant. qui hoc *quicquid* alibi reddit per quoad. 34, 47, 1. Boiorum Ligurumque agros populationem esse quoad progredi *sina* paludescere *passa* sunt. Iustinus per *quatenus*. 12, 10, 4. *Quatenus* aut terrarum solitudines prodire *passa* sunt. Non ergo est quod Acidalio accedamus defectum hunc locum habenti. Nam ad illud, quod pro argumento adfert, mox num. 33. dici Craterum in obsidione Artacacæ relictum fuisse, quod ante nullibi sit expressum, iam supra ad 6, 6, 17. respondimus, multa apud auctores proponi tanquam dicta, quæ intelligenda sint ex consequentibus, disertis verbis non tradita. De repurgando itinere similiter Lilius 44, 4, 8. *per inuia transgressus, præmissis qui repergerent iter, Anatum & Misagenem, cum sua gentis utrumque auxiliariis, præsidio esse saluum aperientibus iubet.*

6, 6, 28. *INARVERAT*) Sebilus malebat *inarserat*. Materiam aridam.

dam concepisſe ignem fortuitum, quo viſo Alexander putauerit occaſionem expugnandæ rupis ſibi dari, atque incendio alimenta ſuggeri iuſſerit. Id mihi iam minus, quam olim, diſpliceat, reputanti multoties factum narrari, vt ſpontaneo incendio per nimii ætus vaporem ſilvæ conflagrauerint. niſi mox ſequeretur ſtipitibus cumulatis ignem demum iniectum. Sed hercle modo etiam igni dari alimenta iuſſerat, quod qui potuit, ſi nullus adhuc ignis fuit excitatus? Atque hoc adnumerari poteſt diuerſis artibus, quibus ad expugnandos hoſtes in locis inacceſſis, duces veteres uſos, ad Flori 3, 10, 6. l. notauimus.

6, 6, 30. **IGNIS INIECTVS**) Forte hæc eſt hiſtoria, quam tangit Simocatta 9, 7.

6, 6, 32. **CÆDE**) Minus proprie *cædem* dixerit omnia hæc genera mortis. Scribo, *Varia igitur clade conſumpti ſunt.* Et id uerum mihi ſane liquet. Acidalius. Similis hypotypoſis eſt in Marcellin. 17, 30.

6, 6, 33. **ARTACANAM**) Variant hic impreſſi codices. In nonnullis eſt, *Artacanam*; in aliis *Artacanam*, quam lectionem vt ueriores ſecuti ſumus, [inquit Popma] cuius & Plinius in Commentatione Indiæ lib. VI. cap. XXIII. meminit: tamenſi Dioſcorus 17, 78. hanc urbem eius regionis inſignem & ſitu munitiſſimam *Choriacana* uocat, Arrianus 3, 5, 14. *Artacanam*, in qua Regia Aſiorum erat. Popma. Cod. Conſtantienſis præfert *Artacana*, apud Strabonem lib. II. eſt *Artacana*. *Articaudnam* putant apud Ptolemaum. Raderus. *Artacana* eſt Marcellino 23, 24.

CÆDEVS) Id poſtea quoque Agrippæ præceptum fuit; hominis, eſt *glio Vellei 2, 79, 2. parendi, ſed mi, ſcientiſſimi*, apud Dion. lib. 49. *Duo hæc, eum qui ſue ipſius incolumitatis curam gereret obſeruari; vt negotio præfectus difficultatem rerum ipſe amoliretur* (ſic uertit Lipſ. Polit. 3, 11.) *alterum, vt rei bene geſta nomen iuſdem principibus referuaret.* Principes enim ſuſpicioſi ſunt, & præterea bellorum decora non ad alium pertinere debere arbitrantur: & cetera *vicumque facilius diſſimulari, duci boni imperatoriam uirtutem eſſe.* Omittimus hic multa & præclara eius rei exempla, vt breuitati conſulamur. Ergo prudens eius rei idem Agrippa apud Tacit. Agr. 8, 4. *nuſquam in ſuam famam geſtis exultauit, ad auctorem & ducem, vt miniſter, fortunam referebat.* Sic & Ioab ad Dauidem, Samuel. 2, 12, 28. & Ioseph. 7, 7. exemplo, huic Curtiano ſimilimo. Taciti uerba mutuatur Puteanus, citatus à Canonherio in Hippocr. Aphoriſm. *Neque tamen Medicus in ſuam famam geſtis inſultare, ad Moronum uelut auctorem & ducem, vt miles miniſterque fortunam referebat: ita uirtute in obſequendo, uerecundia in prædicando; cetera inuidiam, nec extra gloriam erat.* Idem Germanorum olim mos: principem defendere, tueri, ſua quoque fortia facta gloria eius assignare. Tacit. Germ. 14, 3. Id niſi fiat à præfectis, maximopere principes indignantur, quem locum cum aliis ſimilibus, cum apud Gruterum diſcurſ. in Tac. 33. referri uideam, inde malo lectorem iſta petere. nec inutile uel inuicundum fuerit coniungere, quæ eandem in ſententiam congeſſit Chorkier Theſaur. Polit. 5, 5. *Quibus adde Marcellin. 15, 15. de Conſtancio: ſemper oderat fortiter facientes, vt quondam Domitianus, ſperare tamen quacumque arte contraria cupiebat.* Idem de Alexandro ſupra 6, 1, 18. dictum fuit. Idque commune principum quamquam utiq; foedum, uicium eſſe, præter exempla Gruteriana teſtatur idem Ammian. 3, 29. ubi de Valentiniano: *Vique ſunt dignitatum apices maximi, licere ſibi cuncta exiſtimantes, & ad ſuggillandum contrarios, exturbandoſque meliores pronius inclinati, bene reſtitos oderat, & eruditos, & opulentos, & nobiles, & fortibus detrabebat, vt ſolus uideretur bonis artibus eminere: quo uicio exarſiſſe Principem legimus Adrianum.* Id crimen neſcio quam ex animo, à Conſtancio amolitur Iulianus Cæſar Orat. 1. *Illam uero animi affectionem, qua non recordes dimaxas illos, ſed nonnullos etiam bonos ac clementes Principes fuiſſe con-*

stat; ut & in amicos commouerentur, & eorum potentiam imminuere cuperent, & quæ digna eorum meritis erant detraxerent, quis hoc, inquam, de te affirmare ausus fuerit? Hoc enim Horum illum Perjam ferunt Regis generum ab socio esse passum, cum is apud populum in honore ac pretio illum esse iniquo animo patretur. Et Agefilaus non obscure id moleste tulit, quod Lyandro summus ab Asiaticis honor haberetur. Crudelestimum autem est exemplum Artaxerxis, qui cum ab omnibus credi vellet, Cyrum sua manu fuisse prostratum, necis eius auctorem Mithridatem, qui id stulte iactauerat, immanissimo omnium supplicio affecit, quod describit Plut. in vita cap. 25. Ceterum ut istud quod diximus bene conuenit ministrorum modestiæ; sic Principi cauendum, ne dum vanæ interdum gloriæ nimis inhiat, opportunitas rerum gerendarum elabatur. Quomodo sub initium huius sæculi factum ferunt in obsidione Hungaricæ vrbs inter primarias, ut nimirum dum expectatur Archidux, captantem eius vrbs receptæ titulum fuerit occasio victoria.

6,6,34. *AVCTOREM*) Egregium exemplum est apud Plutarch. Apophth. Rom. c. 34. Pompeius cum Mamerinor vniuersos constituisset necare, quod stetit ab aduersariis, Sthenis iniuste Pompeium agere dixit, qui ab vniuersis fontem, multos inuocantes occidere vellet. se solum in culpa esse, qui amicis persuasisset, inimicisque vi adesset ad factionem Marianam, quo dicto sibi & ciuitati veniam impetravit. Confer Liu. 24, 47, 4. de Arpinis & quæ notati ad Surii Comment. An. MDII. Vide omnino caput XIX. discurs. Grueteri in Tacitum. vbi prolixè ostenditur, æquum esse ut suos auctores pœna teneat.

6,6,35. *AB HAC VRBE*) Diu me & acriter hic locus torfit: neque dum inueni, in quo penitus acquiescam. Primum offendebar, quod ait peregrinus miles, & mox, *gens eiusdem*. Cur gentem ipsam non nominauit? [forte ex verbis istis, ex Lydia, conicias eam gentem intelligi] Offendebar & ibidem hoc quod cum miles dixisset, equites subiungit. An equites ergo non sub nomine militum? sunt vero: sed noster etiam alias equitem à milite discernit, ut hunc de pedite magis capiat. Ita 5, 1, 41. 6, 6, 7. & 9. 6, 8, 18. 10, 9, 12. Hoc igitur planum: alterum de nomine gentis omisso, leue. Sed illis quid faciemus? *Thessali equites centum & triginta cum Philippo erant.* Quid enim sibi volunt? scimus equitibus Thessali præpositum Philippum. E multis id locis constat, ex isto 4, 13, 29. maxime: *Hos Thessali equites clauderant Philippo duce.* Quid autem hoc ad milites novos, qui nunc primum aduenisse memorantur? An is sensus in hoc loco, Philippum è Thessalia recentis hos centum & triginta adduxisse? sic videtur. At inquit, *Erant cum Philippo*: nec mentio vsquam, si memini satis, ab Alexandro Philippum digressum. Ita verba magis hoc innuerint, ex omni Thessali equitatus numero centum & triginta iam saltem Philippo superfuisset: reliquos scilicet variis superioribus præliis absumptos. At quid hoc dici attinebat isto loco? Importune inserat enumerationi supplementi, nisi aliud præterea addat. Quod si is sensus, addidisse profecto mihi aliquid videtur, & videor id ipsum hic videre, sed diuulsam à prioribus & traiectam. Liecat enim conijcere, in hanc sententiam sic illa coheruisse: *Thessali equites centum &c. erant: CCC equites* (possis & debeas equites hic omittere) *gens eiusdem sequebantur.* Id enim nunc dicat: Equitatum Thessalum, qui cum Philippo, ad centum & triginta recidisse: his in subsidium & supplementum venisse novos Thessalos trecentos. sed hæreo adhuc ego de interpretatione verborum priorum: quorum si ista vera, de traductione recte. Quo firmem, non habeo, & facilius inuenerit alius, quo infirmet. Si tamen aliquid in re, quæ traduximus & coniunximus, iis vel præponi vel postponi debebunt interiecta adhuc ista: *Ex Lydia duo millia & DC. peregrinus miles aduenerant.* Rogo considerent alii